

Szakpolitikai háttér

Fokozatosan nő a globális szintű egyetértés a környezetvédelmi kérdésekben – különösen az éghajlatváltozást és annak veszélyeit illetően –, melyben külön hangsúlyt kap az erőforrások szegénysége, az éghajlati bizonytalanság, a társadalmi rend megzavarása és a magas gazdasági költségek. Egyre többen ismerik fel, hogy a környezeti problémák eltérően hatnak a nőkre és a férfiakra, valamint azt is, hogy a nemek közötti egyenlőtlenség egyre komolyabb nehézségeket okoz a nőknek abban, hogy képességeik szerint találjanak megoldást ezekre a fenyegetésekre; ezt a tendenciát támasztják alá a nők és a férfiak eltérő fogasztási szokásai is.

Az éghajlatváltozás mérséklése az EU-ban általában

- Intézkedések történtek az energiahatékonyság, a fenntartható közlekedés, valamint a szén-dioxid-leválasztás és -tárolás területén, és az EU úttörő szerepet vállalt az éghajlatváltozásról szóló nemzetközi egyezményekben.

Az Európai Unió Tanácsának következtetései (2012. június)

- Hangsúlyozza, hogy sürgősen javítani kell a nemek közötti egyenlőséget a döntéshozatalban az éghajlatváltozás mérséklését érintő területeken, különösen a közlekedési ágazatban és az energiaiparban.
- Hangsúlyozza, hogy a nemi alapú előítéletek és sztereotípiák segítenek fenntartani a nemi alapú szegregációt az oktatási rendszerben és a munkaerőpiacon, beleértve az éghajlatváltozás mérséklése szempontjából létfontosságú, zöld gazdaság területeit is (mint például a közlekedési ágazat és az energiaipar).

Az Európai Parlament (2007–2012)

- Felszólítja a Bizottságot és a Tanácsot annak biztosítására, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos fellépések nem fognak hátrányosan hatni a nemek közötti egyenlőség ügyére, és hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos szakpolitikákban érvényesíteni fogják a nemek közötti egyenlőség elvét.
- Javasolja a „zöld gazdaságra” való áttérést, és felszólít, hogy készüljenek kutatások a zöld gazdaság nőkre gyakorolt hatásáról, valamint a nők állásban betöltött szerepéről.

Az Európai Bizottság

- Kiemelt területnek tekinti az energiaipart és a közlekedési ágazatot (COM(2013)0216 final).

A pekingi cselekvési platform stratégiai célkitűzései és az uniós mutatók

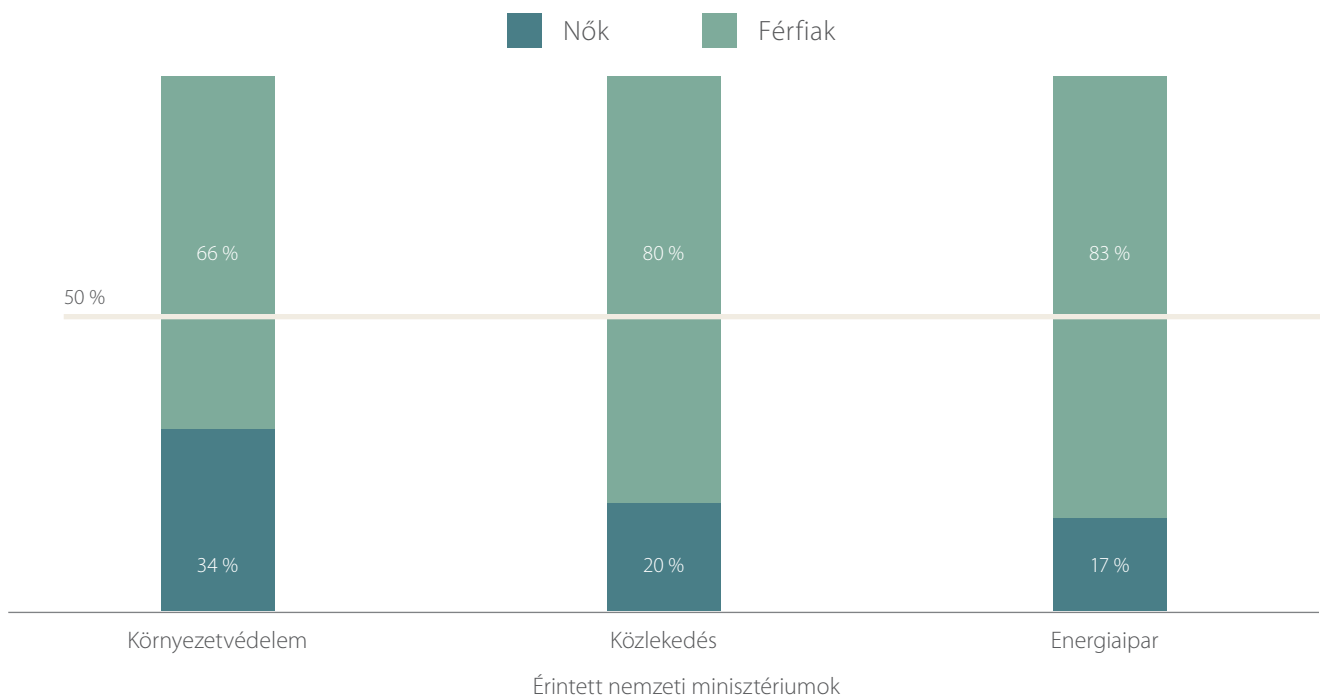
- K.1.** A nők aktív bevonása a környezetvédelmi döntéshozatalba minden szinten.
- K.2.** A nemek közötti egyenlőség problémáinak és szempontjainak beépítése a fenntartható fejlődésre irányuló politikákba és programokba.
- K.3.** Nemzeti, regionális és nemzetközi szintű mechanizmusok megerősítése vagy létrehozása a fejlesztési és környezetvédelmi politika nőkre gyakorolt hatásának értékelése érdekében.

Ezen a kritikus problématerületen a mutatókat a közel-múltban dolgozták ki, az EU Tanácsa dán elnökségének kezdeményezésére. Mivel a környezetvédelmi problémák fontosak a nők helyzete szempontjából, ezek a mutatók azt mérik, hogy a nőknek mekkora befolyásuk van az éghajlatváltozás kérdését tárgyaló legfontosabb döntéshozatali fórumokon, különös tekintettel az éghajlatváltozás mérséklésére. Ezenkívül mérik a nők és férfiak arányát a természettudományok és technológia területén, és elemzik a nemi alapú szegregáció hatását a képzési terület kiválasztásában. A pekingi cselekvési platform K. területének második és harmadik stratégiai célkitűzésének mérésére egyelőre nem állnak rendelkezésre mutatók. Ezért további lépéseket igényel ezeknek a célkitűzéseknek az elérése, azaz a nemek közötti egyenlőség szempontjainak beépítése a fenntartható fejlődésre irányuló politikákba és programokba.

A „Nők és férfiak az EU-ban – tények és szám adatok” elnevezésű adatbázis, melyet a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete állított össze, friss adatokkal és információval szolgál a fentebb említett mutatókkal kapcsolatban. Az adatbázis itt érhető el: <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

A NŐK SZÁZALÉKOS ARÁNYA A NEMZETI MINISZTERIUMOK FELSŐVEZETŐI POZÍCIÓIBAN, 2011

Forrás: EIGE, A nemek közötti egyenlőség és az éghajlatváltozás, 2012

Az uniós adatok tanulságai

Lassú az előrehaladás a nők bevonásában a környezetvédelmi döntéshozatalba

A nők bevonása az éghajlattal kapcsolatos stratégiai döntésekbe nem pusztán demokratikus kötelesség, de létfontosságú is annak megítéléséhez, hogy a környezetvédelmi politikák és programok hogyan érintik a nőket és férfiakat. Az EU-ban ezen a területen a döntéshozók többnyire férfiak, ahogy az éghajlatváltozással foglalkozó nemzeti minisztériumok felső szintjein is a férfiak dominálnak. Az EU-ban 2013-ban a nők a miniszterek 19%-át és a vezető tisztviselők 34%-át tették ki a környezetvédelmi, energetikai és közlekedési minisztériumokban.

A nők sikeresebben érnek el vezető pozíciókat a környezetvédelmi szektorban, mint az energiaiparban és közlekedési ágazatban. 2011-ben a nők aránya a környezetvédelmi minisztériumokban volt a legmagasabb, ahol a vezető pozíciók nagyjából egyharmadát (34%) töltötték be.

Az uniós szintű, éghajlattal foglalkozó intézményekben a nők hasonlóan alulreprezentáltak. Az Európai Bizottság érintett főigazgatóságainál a nők 2013-ban a döntéshozatali pozíciók körülbelül egynegyedét (27%) töltötték be.

Az Európai Parlament (2010–2014) éghajlattal foglalkozó bizottságaiban a nők képviselete látszólag nagyobb: az érintett bizottságok tagjainak 38%-át teszik ki, és arányuk a környezetvédelmi fórumokon a legmagasabb, 49% a Környezetvédelmi, Közegészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Bizottságban.

Úgy tűnik, hogy az „üvegplafon” hatás nemzeti és uniós szinten is jelen van: a pozíciók legfelső szintje felé haladva a nők aránya csökken.

Nemzetközi szinten emelkedett a nők száma az éghajlatváltozásról szóló döntéshozatalban

A nők képviseletének növekedése az ENSZ legfontosabb éghajlatügyi intézményeiben volt a legnagyobb, konkrétan az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezményének kiegészítő testületeiben, ahol 2009 és 2012 között folyamatosan emelkedett a nők aránya.

Az elmúlt öt évben a nők ugyancsak előrelépést értek el a részes felek ENSZ-konferenciájának küldöttségeiben, bár ez kisebb mértékű volt: 36%-ról (2004–2008) 39%-ra (2008–2012) nőtt az arányuk.

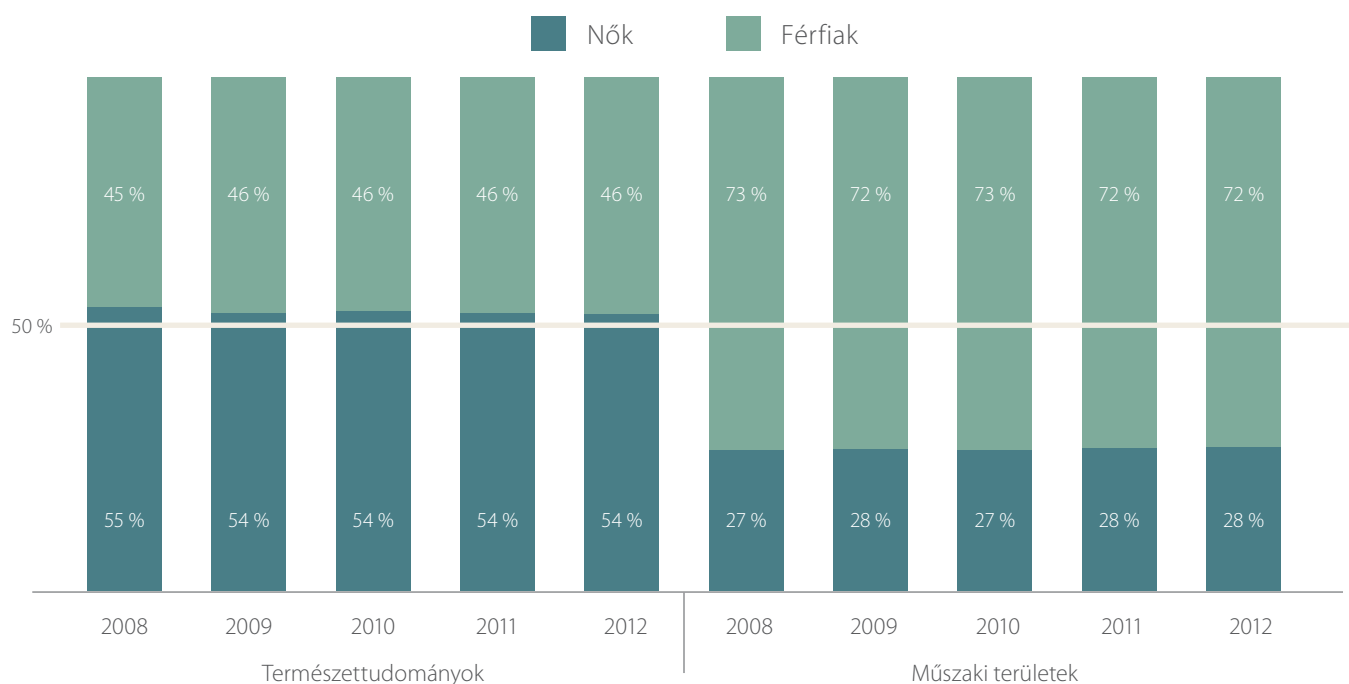
A műszaki végzettség terén továbbra is a férfiak vannak túlsúlyban

Hét olyan végzettségi terület van, amelyekkel jellemzően karriert lehet befutni a környezetvédelmi, energiaipari és közlekedési ágazatban, és amelyeket két nagy kategóriába sorolnak: az egyik a természettudományok (élettudományok és fizikai tudományok), a másik a műszaki területek (általános műszaki, mérnöki képzés; gyártó- és feldolgozóipar; építészet és építőipar; közlekedésipar és környezetvédelem). Az EU egészét tekintve a természettudományokban kiegyensúlyozott a nemek aránya, a műszaki jellegű képzésekben azonban a férfiak vannak túlsúlyban.

Ha abból a feltételezésből indulunk ki, hogy a környezetvédelmi állások elnyeréséhez a fent említett területeken szerzett képesítéssel kell rendelkezni, a nőknek kis vagy korlátozott esélyük van az elhelyezkedésre és előrelépésre ezekben az iparágakban. A nők 2010-ben az uniós alkalmazottak egyötödét tették csak ki (22%) a villamosenergia-, gáz- és gőzellátás, valamint légkondicionálás ágazatban, a szállítmányozásban és raktározásban.

A TERMÉSZETTUDOMÁNYOS ÉS MŰSZAKI FELSŐOKTATÁSBAN DIPLOMÁT SZERZŐ NŐK SZÁZALÉKOS ARÁNYA, 2008–2012

Forrás: Eurostat, Oktatási statisztikák

Nem feltétlenül az iskolai végzettség az egyedüli akadály a nők elhelyezkedésének és előrelépésének az energiaiparban és a közlekedési ágazatban. A tényezők közé tartozik még a nemi sztereotípiák megléte, a sok utazással járó munkakörök, valamint a nők számára kedvezőtlen munkakörnyezet.

Ugyanakkor feltételezhető, hogy a műszaki területen kapott oktatás és képzés megkönnyíti a munkavállalást ezekben

az ágazatokban. A nők alulreprezentáltsága a szakirányú végzettséggel rendelkezők között akadályozza az Európa 2020 stratégia megvalósulását, amelynek célja a különböző munkavállalók munkaerő-piaci szegmentációjának csökkentése. Ráadásul a nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó stratégia (2010–2015) célkitűzéseinek megvalósítását is veszélyezteti, mivel az kimondja, hogy az oktatási és munkaerő-piaci szegregáció a nemek közötti bérszakadék egyik fő oka.

Hasznos kezdeményezések:

A tagállamok különféle módszerekkel próbálják beépíteni a nemi szempontokat a környezetvédelmi döntéshozatalba. Az osztrák klímaprogram támogatta a nők aktív részvételét és a nemi szempontok beépítését a környezetpolitikai döntéshozatalba. Ausztriában Bécs városa több mint húsz éve foglalkozik a nemek közötti egyenlőség szempontjait figyelembe vevő tervezéssel, és a várostervezés szerves részét képezik a nemi vonatkozású kérdések. Németországban a környezetvédelmi, természetvédelmi, építési és nukleáris biztonsági szövetségi minisztérium (BMUB) a saját hatáskörében és a támogatott projektekben egyaránt alkalmazza a nemek közötti egyenlőség elvét.

A nemek közötti egyenlőség elve egyre jobban érvényesül Litvániában, ahol a nők és férfiak közötti esélyegyenlőség országos programjai 2003 óta foglalkoznak a nők és a környezet témájával. Ebbe beletartozott a civilszervezetek közötti együttműködés támogatása az egyenlőségi kérdések környezetvédelmi projektekbe való beépítésén keresztül, valamint kormányzati irányítású környezetvédelmi programokkal, lehetővé téve, hogy a projektek eredményeit mindenki egyformán hasznosíthassa. Szlovéniában a 2007–2013-as vidékfejlesztési program rendszeresen támogatta az esélyegyenlőséget és a hozzáférést az összes ilyen irányú intézkedéshez. Ezt követően új vidékfejlesztési tervet fogadtak el a 2014–2020-as időszakra, amely a fenntarthatóságot tűzte ki célul. Az életszínvonal javítására és a nemek közötti egyenlőség növelésére mezőgazdasági és vidékfejlesztési intézkedéseket fognak tenni. A Cseh Köztársaságban a környezetvédelmi minisztérium 2010-ben kidolgozott egy módszert a nemek közötti egyenlőség szempontjának beépítésére a környezetre jelentős hatást gyakorló projektekbe és tervekbe, melyet építkezések, parkosítások és közlekedési szolgáltatások megtervezésekor alkalmaznak, például az olyan anyagok szivárgásának megelőzése és elszállítása kapcsán, melyek közvetlen hatással vannak a nők egészségére.

ELŐRELÉPÉSEK ÉS NEHÉZSÉGEK A K. TERÜLETEN: NŐK ÉS A KÖRNYEZET

ELŐRELÉPÉSEK	NEHÉZSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> Javult a nők képviselete a környezetvédelmi döntéshozatali pozíciókban és az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezményének kisegítő testületeiben részt vevő nemzetközi küldöttségekben. Növekedett a nők jelenléte a környezetvédelmi végzettségű diplomások és szakemberek között. Nagyobb hangsúlyt kap az éghajlatváltozás és a társadalmi nemek közötti kölcsönös kapcsolat. A tagállamok törekednek arra, hogy növeljék a nők jelenlétét a természettudományos és műszaki oktatásban.	<ul style="list-style-type: none"> Az olyan globális problémák, mint az éghajlatváltozás, eltérő módon hatnak a nőkre és a férfiakra. A nők alulreprezentáltak a környezetvédelmi döntéshozatalban minden szinten (országos, európai, nemzetközi). A nők minden környezetvédelmi végzettséget tekintve alulreprezentáltak, de különösen az energiaiparhoz és a közlekedési ágazathoz kapcsolódó végzettségekben, szakmákban és politikai pozíciókban. A nemek közötti egyenlőség elvének általános érvényesítése a környezetpolitikában nehézkes, és az ilyen jellegű célkitűzések ritkán szerepelnek a környezetvédelmi stratégiákban. A energiatermelés és -fogyasztás nemek szerinti mintázatáról kevés az ismeret.

Az EU további teendői

- Jobban meg kell ismerni a társadalmi nemek és a környezet közötti kapcsolatot, hogy le lehessen képezni a környezetvédelmi szakpolitikák és programok nőkre és férfiakra gyakorolt hatását.
- A nemek közötti egyenlőség elvét hatékonyan kell érvényesíteni a globális problémák kezelésében (pl. éghajlatváltozás, zöld növekedés).
- El kell ismerni, hogy a nők kiszolgáltatottabbak az éghajlatváltozással szemben, és külön kell foglalkozni annak hatásával a kisebbségi csoportokhoz tartozó nők esetében.
- Biztosítani kell a genderérzékenységet a szakpolitikákban, amihez a nők kiegyensúlyozott részvételére van szükség a döntéshozatali pozíciókban, hogy képviseljék a nők szükségleteit és közreműködését.

A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (EIGE)

A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (EIGE) az EU tudásközpontja a nemek közötti egyenlőség témájában. Az EIGE támogatja a politikai döntéshozókat és minden fontosabb intézményt, melyek erőfeszítéseket tesznek azért, hogy minden európai számára és azon túl is valósággá váljon a nők és férfiak közötti egyenlőség. Rendelkezésükre bocsátja speciális szaktudását, valamint megbízható, összehasonlítható adatait a nemek közötti egyenlőség terén Európában.

További információk: <http://eige.europa.eu>

A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézetének Információs és Dokumentációs Központja (RDC) egy innovatív, gyakorlati segédeszköz, mely segít megtalálni a legfontosabb forrásokat a nemek közötti egyenlőség témájában, megkönnyíti az ismeretek megosztását azok között, akiket érdekel a nemek közötti egyenlőség szakpolitikája és gyakorlata, és online teret nyújt a véleménycserére és vitára.

További információk: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Kapcsolat:

European Institute for Gender Equality
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITVÁNIA
Tel. +370 5 215 7444, Tel. +370 5 215 7400

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9493-279-2

doi:10.2839/40396

MH-04-15-022-HU-N